

Aan het Ministerie van Financiën
T.a.v. de Minister van Financiën
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Den Haag, 8 juni 2020

Ref: B20.10

Betreft: Initiatiefnota van de leden Snels, Sneller, Bruins en Slootweg: “van oliedom naar gezond verstand: verduurzaming van de financiële sector” (Kamerstukken II 2019/20, 35 446, nr. 2)

Geachte heer Hoekstra,

Eumedion, het corporate governance en duurzaamheidsforum voor institutionele beleggers, heeft met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota van de leden Snels, Sneller, Bruins en Slootweg: “van oliedom naar gezond verstand: verduurzaming van de financiële sector” (hierna: initiatiefnota). In de initiatiefnota worden verschillende voorstellen gedaan om de verduurzaming van de financiële sector te versnellen. Tijdens de procedurevergadering van woensdag 6 mei 2020 heeft de vaste commissie voor Financiën besloten om de Minister van Financiën te verzoeken de Tweede Kamer een reactie namens het kabinet op deze initiatiefnota te sturen. Tegen deze achtergrond geeft Eumedion graag haar visie op de initiatiefnota. Wij zouden het zeer op prijs stellen wanneer u onze gezichtspunten, die wij hieronder uiteenzetten, bij het opstellen van de kabinetsreactie zou willen betrekken.

1. Algemeen: Eumedion ondersteunt initiatiefnota op hoofdlijnen

Eumedion ziet de initiatiefnota als één van de vele stappen richting verdere verduurzaming van de financiële sector en de reële economie. De initiatiefnota kan op hoofdlijnen dan ook op de steun van Eumedion rekenen. Alvorens in te gaan op de voorstellen uit de initiatiefnota, wil Eumedion eerst nog drie algemene opmerkingen maken over de door de initiatiefnemers voorgestelde aanpak:

- 1) *Duurzaamheid is breder dan klimaat alleen*: De initiatiefnota beperkt het duurzaamheidsbegrip tot klimaatgerelateerde kansen en risico's voor de financiële sector en laat daarmee andere belangrijke aspecten van duurzaamheid buiten beschouwing. Wat Eumedion betreft is dat te beperkt en zouden – net als in het Europese *Sustainable Finance* pakket uit mei 2018¹ –

¹ Zie https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_nl.

ecologische, sociale en governance (ESG)-overwegingen centraal moeten worden gesteld in het financiële systeem om zo de omvorming van de Europese economie naar een duurzaam, veerkrachtig en circulair systeem te ondersteunen.

- 2) *Een consistente Europese aanpak verdient de voorkeur:* De voorstellen uit de initiatiefnota kunnen niet los worden gezien van de Europese context. Eumedion meent dat voorkomen moet worden dat de Nederlandse financiële sector aan strengere eisen wordt onderworpen ten opzichte van Europese concurrenten en prefereert daarom een Europese aanpak boven een nationale. Bij de inrichting van deze Europese aanpak is het wel van belang dat gewaarborgd wordt dat de verschillende en onderling samenhangende Europese (transparantie)verplichtingen en beleidskaders voor de financiële sector volledig consistent worden vormgegeven. Wij wijzen hier bijvoorbeeld op de richtlijn niet-financiële informatie, de verordening betreffende informatievervalsing over duurzaamheid in de financiële dienstensector, de benchmarkverordening en de verordening betreffende de totstandbrenging van een raamwerk om duurzame beleggingen te bevorderen (taxonomieverordening). Het zal voor financiële instellingen in de praktijk zeer moeilijk blijken om effectief en kostenefficiënt aan de op hen rustende transparantieplichtingen te voldoen, wanneer aan elkaar gerelateerde beleidsinitiatieven niet in de benodigde samenhang voorzien.
- 3) *Algemeen klimaatbeleid is veruit de belangrijkste aanjager van verduurzaming:* Eumedion is het met de initiatiefnemers eens dat overheidsmaatregelen vanuit het algemene klimaatbeleid – beprijzingen, deadlines, normeringen en rapportages – de belangrijkste aanjagers van verduurzaming zijn. Elke ambitie om de financiële sector verder te verduurzamen moet daarom worden gerelateerd aan consistent en voorspelbaar klimaatbeleid en daaraan gekoppeld een consistent, internationaal beleidskader dat uniformiteit en consistentie zowel in de reële economie als in de financiële sector waarborgt.

2. Reactie op voor Eumedion relevante voorstellen uit de initiatiefnota

Onze reactie is beperkt tot de voorstellen uit de initiatiefnota die raakvlakken hebben met de werkzaamheden van Eumedion. Het gaat dan met name om de volgende voorstellen:

- Acties door de Minister van Financiën: voorstellen 1 tot en met 3, 6 en 7 en 10.
- Acties door de toezichthouders: voorstellen 1 tot en met 5, 13 tot en met 15 en 18.

Hieronder gaan wij daar nader op in.

2.1 Eumedion-reactie op voorstellen die gericht zijn tot de Minister van Financiën (voorstellen 1 tot en met 3, 6 en 7 en 10)

Voorstel 1: Bereidt een wetsvoorstel voor om financiële instellingen in Nederland over duurzaamheidsrisico's te laten rapporteren via het TCFD-raamwerk, met daarin aandacht voor de in deze nota benoemde punten.

Voorstel 2: Zet zich, waar mogelijk met allianties, in voor een herziening van de EU richtlijn niet-financiële rapportage (2014/95/EU) langs de lijnen van het TCFD-raamwerk.

Voorstel 3: Zet zich op Europees niveau, waar mogelijk via allianties, in voor de adoptie van het TCFD-raamwerk in de International Financial Reporting Standards. Incorporeert daarnaast een internationale TCFD-verplichting in de kabinetsinzet voor COP26.

Reactie Eumedion: Eumedion onderschrijft het belang van transparantie over duurzaamheidsrisico's conform het raamwerk van de *Task Force on Climate-related Financial Disclosures* (TCFD). Zij heeft in het verleden al gepleit voor de verankering van het TCFD-raamwerk in de Europese richtlijn niet-financiële informatie, de omzetting van deze richtlijn in een verordening niet-financiële informatie (bij voorkeur zonder lidstaatopties) en uitbreiding van de reikwijdte zodat voortaan alle beursvennootschappen en grote organisaties van openbaar belang daaronder vallen.² Volgens Eumedion kan de Europese Commissie alleen via 'harde wetgeving' ervoor zorgen dat alle vennootschappen van een zekere omvang bepaalde klimaatgerelateerde informatie moeten publiceren. Voorstel 2 kan daarom op de steun van Eumedion rekenen. Hoewel Eumedion de achterliggende gedachte van voorstel 1 steunt, meent zij dat de verplichting om over duurzaamheidsrisico's te rapporteren via het TCFD-raamwerk op Europees niveau zou moeten worden geregeld en niet op nationaal niveau. Daarnaast meent Eumedion dat niet alleen financiële instellingen maar alle vennootschappen die onder de reikwijdte van de richtlijn niet-financiële informatie vallen, zouden moeten rapporteren conform het TCFD-raamwerk.

De initiatiefnemers stellen daarnaast voor om in te zetten op de verankering van het TCFD-raamwerk in de International Financial Reporting Standards (IFRS). Volgens de initiatiefnemers zou opname van duurzaamheidsrisico's voor financiële instellingen in de IFRS-standaarden de internationale consistentie en vergelijkbaarheid van rapportages gerelateerd aan duurzaamheidsrisico's, en de manier waarop accountants hierop controleren, borgen. Het TCFD-raamwerk vraagt van vennootschappen dat zij rapporteren over of en hoe klimaatverandering in de governance, de strategie en het risicomanagement is opgenomen en welke indicatoren en *targets* zij gebruiken om de klimaatimpact te meten en te reduceren. Het gaat hier om beschrijvingen en veelal CO₂-emissiereductiedoelstellingen die zich moeilijk laten monetariseren en zich daarmee niet lenen voor opname in de jaarrekening. Deze informatie hoort wat ons betreft thuis in het bestuursverslag of een

² <https://www.eumedion.nl/en/public/knowledgenetwork/consultations/2019/2019-01-comments-ec-technical-group-on-tcfid-recommendations.pdf> en <https://www.eumedion.nl/clientdata/215/media/clientimages/2020-02-Feedback-Eumedion-on-Revision-NFRD-Inception-Impact-Assessment.pdf?v=200529141325>.

apart verslag. Gelet op het voorgaande ziet Eumedion niet goed in hoe het TCFD-raamwerk zou moeten worden verankerd in de IFRS-standaarden zelf (welke standaarden zien op de jaarrekening). Wel ondersteunt Eumedion van harte het achterliggende doel dat de initiatiefnemers beogen te bereiken, te weten internationale consistentie en vergelijkbaarheid van rapportages gerelateerd aan duurzaamheidsrisico's. Eumedion onderschrijft dat er de afgelopen jaren een wildgroei aan verslaggevingsstandaarden ten aanzien van niet-financiële informatie is ontstaan en dat er nauwelijks tot geen sprake is van eenduidige en vergelijkbare niet-financiële verslaggeving. Vergelijkbare data zijn juist belangrijk voor institutionele beleggers om de huidige prestaties en de langetermijnrisico's van vennootschappen te beoordelen. Zonder vergelijkbare data is het voor institutionele beleggers ook lastig om hun eigen deelnemers en klanten te informeren over de mate van duurzaamheid van hun beleggingen. Eumedion is er gelet op het voorgaande voorstander van dat er – net als voor de internationale financiële verslaggeving – een wereldwijde *standard setter* voor niet-financiële verslaggeving komt.³ Een wereldwijde oplossing is gewenst omdat vennootschappen, net als beleggers, wereldwijd opereren. Ook veel duurzaamheidsvraagstukken hebben een mondiaal karakter. Wat Eumedion betreft zou de hiervoor bedoelde verordening niet-financiële informatie toekomstbestendig moeten worden vormgegeven, zodat het de implementatie van toekomstige wereldwijde standaarden voor niet-financiële informatie niet in de weg staat. In het licht van het voorgaande beschouwt Eumedion het incorporeren van en een verplichtend karakter geven aan het TCFD-raamwerk in de richtlijn niet-financiële informatie (die bij voorkeur wordt omgezet in een verordening) als een zinvolle stap in de goede richting.

De initiatiefnemers pleiten er daarnaast voor dat pensioenfondsen, als onderdeel van de hernieuwde rapportagestandaarden, inzicht geven in de manier waarop verschillende ambitieniveaus (ten aanzien van verduurzaming van de balans) de toekomstige dekkingsgraad beïnvloeden. Eumedion ondersteunt dit voorstel omdat het kan bijdragen aan het inzichtelijk maken van het effect van duurzaam en verantwoord beleggen op het rendementsrisicoprofiel van pensioenfondsen. Vermeldenswaard is dat uit een recente metastudie blijkt dat duurzaam en verantwoord beleggen een neutraal of zelfs positief effect heeft op het rendementsrisicoprofiel.⁴

Voorstel 6: Spreekt zich op Europees niveau en richting de Europese Commissie uit voor een algemene taxonomie die in heldere en geharmoniseerde definities voor alle investeringen voorziet.

Reactie Eumedion: Dit voorstel kan op de steun van Eumedion rekenen. Overigens heeft zij er in het kader van de totstandkoming van de taxonomieverordening al op gewezen dat het van belang is dat

³ Zie het Eumedion green paper 'Towards a global standard setter for non-financial reporting', te raadplegen via <https://www.eumedion.nl/clientdata/215/media/clientimages/2019-10-green-paper-international-non-financial-information-standard-setter.pdf?v=200518132959>.

⁴ Koedijk, K., Wetzels, S., (2020). *Wat weten we nu écht over verantwoord beleggen? ESG wetenschappelijke literatuurstudie* (Finance Ideas en Tilburg University - in opdracht van Stichting Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP)). Te raadplegen via <https://finance-ideas.nl/wp-content/uploads/2020/01/literatuurstudie-verantwoord-beleggen.pdf>.

ook voor sociale doelstellingen en governance duidelijke criteria worden vastgesteld.⁵ Volgens Eumedion is kenmerkend voor een duurzame economische activiteit dat bij de uitvoering ervan rekening wordt gehouden met alle aspecten die op de lange termijn invloed hebben op het vermogen om waarde te creëren, zowel financieel als maatschappelijk. Voor de toekomstbestendigheid van vennootschappen is het daarom van belang dat zij bij de uitvoering van hun activiteiten niet alleen financieel-economische maar ook ESG-factoren betrekken. Eumedion is van mening dat ESG-factoren niet los van elkaar kunnen worden gezien. Veel ecologische aspecten hebben een sociale dimensie en omgekeerd. Bovendien is goede governance binnen een vennootschap een noodzakelijke voorwaarde om betekenisvol invulling te kunnen geven aan de ecologische en sociale aspecten van het ondernemerschap.

De initiatiefnemers wijzen er in de nota op dat de groene taxonomie geen gemeenschappelijke taal borgt voor vervuilende en transitionele activiteiten. Zo'n brede gemeenschappelijke taal zou – aldus de initiatiefnemers – instellingen dwingen zich ten aanzien van investeerders te verantwoorden over de voetafdruk (en indirect in een aantal gevallen daarmee ook de duurzaamheidsrisico's) van investeringen. Daarmee zou het een belangrijke prikkel zijn voor het terugdringen van vervuilende en risicovolle activa. Eumedion kan zich er iets bij voorstellen dat de taxonomie op Europees niveau op termijn wordt verbreed, zodat deze toepasbaar wordt op alle investeringen.

Voorstel 7: Spreekt steun uit voor «Paris-proof» reductiedoelstellingen van de Nederlandse financiële instellingen die het Klimaatakkoordcommitment gegeven hebben.

Reactie Eumedion: Eumedion is er voorstander van dat financiële instellingen zich vrijwillig committeren aan het reduceren van de CO₂-uitstoot van hun activiteiten (scope 1, 2 en 3) in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs en dat zij rapporteren over de voortgang ten aanzien van het bereiken van die doelstellingen. Dit stelt institutionele beleggers in staat om hierover met beursgenoteerde financiële instellingen in dialoog te gaan.

Voorstel 10: Verzoekt de WRR onderzoek uit te voeren naar publiek-private duurzaamheidsrisico's, met inachtneming van het in de nota gespecificeerde voorstel.

Reactie Eumedion: Eumedion staat hier positief tegenover aangezien dit de vorming en uitvoering van een effectief klimaatbeleid kan bevorderen.

⁵ <https://www.eumedion.nl/clientdata/215/media/clientimages/2018-08-commentaar-conceptverordening-raamwerk-duurzame-beleggingen.pdf?v=200518163041>.

2.2 Eumedion-reactie op voorstellen die gericht zijn tot de toezichthouders (voorstellen 1 tot en met 5, 13 tot en met 15 en 18)

Voorstel 1: Verplichting rapportages volgens het raamwerk van de Taskforce Climate-related Financial Disclosures (TCFD).

Voorstel 2: Incorporatie TCFD-raamwerk in herziening EU richtlijn niet-financiële rapportage.

Voorstel 3: Opname TCFD-raamwerk in internationale accountancystandaarden (IFRS), TCFD-verplichting onderdeel kabinetsinzet COP26.

Reactie Eumedion: Richting de Minister van Financiën zijn soortgelijke voorstellen gedaan. Wij verwijzen dan ook naar hetgeen wij hierboven over die voorstellen hebben opgemerkt.

Voorstel 4: Periodieke rapportage duurzaamheidsrisicolandschap door DNB.

Reactie Eumedion: Uit de initiatiefnota volgt dat DNB een periodieke rapportage zou moeten publiceren op basis van de TCFD-rapportages. Volgens de initiatiefnemers stellen dergelijke rapportages betrokkenen in staat om te monitoren op welke manier het anticiperen op duurzaamheidsrisico's tekortschiet. Wij zijn voorstander van de publicatie van een dergelijke periodieke rapportage door DNB. Wij menen bovendien dat dit positief kan bijdragen aan de verdere ontwikkeling en consistente toepassing van het TCFD-raamwerk door financiële instellingen.

Voorstel 5: Instellingen eisen van grote ondernemingen scenarioanalyses met CO2-prijzen, toezicht DNB.

Reactie Eumedion: Van grote vennootschappen wordt verwacht dat zij alle relevante en materiële aspecten meewegen die invloed hebben op het vermogen om op lange termijn waarde te creëren en dat zij hierover transparant zijn. Hoewel wij er voorstander van zijn dat grote vennootschappen scenarioanalyses met CO2-prijzen uitvoeren, menen wij dat deze transparantie niet zou moeten worden afgedwongen via de financiële instellingen maar via de herziening van de richtlijn niet-financiële informatie. Zoals wij hierboven al hebben aangegeven, zien wij bij voorkeur dat deze richtlijn wordt omgezet in een verordening. Het voordeel van een verordening (bij voorkeur zonder lidstaatopties) is dat dit leidt tot een uniforme toepassing binnen Europa.

Voorstel 13: Een algemene taxonomie die in heldere en geharmoniseerde definities voor alle (dus ook grijze en bruine) investeringen voorziet.

Voorstel 14: «Paris-proof» reductiedoelstellingen (55% in 2030) van instellingen.

Reactie Eumedion: Richting de Minister van Financiën zijn soortgelijke voorstellen gedaan. Wij verwijzen dan ook naar hetgeen wij hierboven over die voorstellen hebben opgemerkt. In aanvulling daarop vraagt Eumedion aandacht voor het hierboven reeds aangehaalde belang van consistent en voorspelbaar klimaatbeleid voor het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen in de financiële sector.

Voorstel 15: Openheid over investeringen door instellingen.

Reactie Eumedion: Eumedion ondersteunt de verschillende Europese beleidsinitiatieven die transparantie over duurzaamheidsprestaties van beleggingen en investeringen nastreven op een bepaald geaggregeerd niveau, bijvoorbeeld van een portefeuille of een benchmark. Eumedion is van mening dat inzicht op titelniveau niet noodzakelijk is om de voortgang van duurzaamheidsdoelstellingen en duurzaamheidsprestaties binnen de financiële sector te kunnen waarden. Overigens zijn pensioenfondsen op grond van IORP II al verplicht om in de jaarrekeningen en jaarverslagen een lijst van alle significante gehouden beleggingen op te nemen.⁶

Voorstel 18: Onderzoek WRR naar verdelingsvraagstukken publiek-private duurzaamheidsrisico's.

Reactie Eumedion: Richting de Minister van Financiën is een soortgelijk voorstel gedaan. Wij verwijzen dan ook naar hetgeen wij hierboven over die voorstellen hebben opgemerkt.

Wij zijn uiteraard graag bereid ons commentaar mondeling nader toe te lichten. Onze contactpersonen zijn Ron Gruijters (ron.gruijters@eumedion.nl, tel. 070 2040 305) en Diana van Kleef (diana.vankleef@eumedion.nl, tel. 070 2040 302).

Met vriendelijke groet,

Drs. Riens Abma
Directeur Eumedion

Zuid Hollandlaan 7
2596 AL DEN HAAG

⁶ Art. 29 IORP II (Richtlijn (EU) 2016/2341 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's)).